

MICHAEL TOSCANO: PRINȘI ÎN PLASA INTERNETULUI

Autor: Dominik Raul Schausz | 2 noiembrie 2022

Un articol scris de Michael Toscano pentru First Things

Articol original: Ensnared in the Web

În urmă cu aproximativ zece ani, am dobândit o suspiciune profundă față de telefoanele inteligente și rețelele de socializare. Călătorind cu trenul de noapte spre apartamentul meu din Brooklyn, mi-am ridicat privirea de pe carte și am observat o duzină de companioni de călătorie, toți în vârstă de douăzeci sau treizeci și ceva de ani, toți aplecați, cu lumina albastră a telefoanelor mobile reflectată în ochi, derulând și derulând și derulând. Era imposibil să-i distingi.

A descrie ceea ce li se întâmpla ca fiind „o dependență” nu este chiar corect. Este adevărat, telefoanele inteligente remodelează creierul, iar *scrolling*-ul provoacă la copii secreții de dopamină în legătură cu care cercetătorii susțin că sunt comparabile cu efectele inhalării de cocaină. Așadar, termenul „dependență” pare potrivit, dar totuși, nu are în vedere un aspect esențial – faptul că reacția lor a fost proiectată. Este mai adecvat să spunem că ei erau „sub control”. Ce cuvânt mai bun există pentru a descrie faptul că Big Tech i-a angajat pe unii dintre cei mai talentați neurologi, psihologi și behavioriști din lume pentru a induce un atașament de grad narcotic față de produsele lor?

În ultimii ani, Big Tech a exercitat forme tot mai vizibile de control social. „Companiile tech” îndrumă alegătorii către candidații preferați și îi sabotează în paralel pe ceilalți; recomandă puncte de discuție progresiste pe platformele și motoarele lor de căutare, în ciuda lipsei de interes din partea publicului, în timp ce blochează tendințele opuse; dau jos, sau chiar confiscă banii din, acțiunile conservatoare pentru strângere de fonduri de pe platforme precum GoFundMe, în timp ce finanțează direct campaniile grupurilor (uneori violente) de stânga; închid conturile – și prin asta vocile – utilizatorilor cu opinii

„Înapoiate”, în colaborare cu birocrați federali, ajungând chiar până la eliminarea de pe platformă a unui președinte în funcție; ne supraveghează în mod constant, catalogându-ne interesele, relațiile, intențiile politice și credințele religioase; licitează aceste informații celui care oferă cel mai mult – inclusiv, din ce în ce mai mult, actorilor statali. Această încercare de a exercita control asupra vieții publice americane este o extensie logică a controlului pe care Big Tech îl exercită asupra noastră, în mod individual.

Când am ieșit de pe calea cea bună a sistemului informațional și am ajuns să fim prinși în plasa Internetului? Neil Postman a prezis acest lucru în anii '90, atunci când a avertizat asupra dominației emergente a câștigătorilor revoluției cipurilor de siliciu și asupra erodării competenței individuale și a vieții civice.

„Avantajele și dezavantajele noilor tehnologii nu sunt niciodată distribuite în mod egal în rândul populației”, scrie Postman în *The End of Education* (1995). El o spune mai direct în cea mai bună carte a sa, *Technopoly: The Surrender of Culture to Technology* (1992). Schimbarea tehnologică, spune el, creează „câștigători și pierzători”. Atunci când ni se spune că ascensiunea unei anumite tehnologii este „inevitabilă” și că progresul se găsește în mod inerent în cadrul unei anumite schimbări tehnologice, ar trebui să ne punem întrebări – mai presus de toate, progres pentru cine? „Cui îi va oferi tehnologia mai multă putere și libertate?”, se întreabă Postman. „Și ale cui putere și libertate vor fi reduse de aceasta?”. În cazul Big Tech, cunoaștem o parte din răspuns. Cei care supraveghează sunt cei puternici, iar cei supravegheați sunt cei slabi. „Nativii digitali” – un eufemism pentru adolescenții supravegheați în permanență de dispozitivele lor – sunt cei mai slabi dintre toți.

Uneori, Postman poate suna un pic conspirativ: „Cei care dețin controlul asupra mecanismului funcțional al unei anumite tehnologii acumulează putere și formează în mod inevitabil un fel de conspirație împotriva celor care nu au acces la cunoștințele specializate puse la dispoziție de tehnologie.” Aici vorbește însă în mod metaforic. El se referă la faptul că interesele unui om sunt modelate de aparatele pe care le folosește și de pe urma cărora obține profit. Indiferent cât de mare ar fi dimensiunea, tehnologia definește acțiunea și gândirea la nivelul instinctului de grup – precum clasa socială. „Tehnologia își creează propriile imperative”, spune el, „și, în același timp, creează un sistem social de mare anvergură pentru a-și consolida imperativele”.

Este posibil ca la acest lucru să se fi gândit Adrian Vermeule atunci când a inventat sintagma „clasa laptop” (*laptop class*), un termen care evocă dinamica economică, politică, socială și tehnologică care i-a motivat pe mulți dintre susținătorii *lockdown*-urilor. Izolarea nu reprezenta o amenințare pentru „clasa laptop”, care era liberă să se retragă în munca de acasă. Însă a reprezentat o amenințare gravă pentru cei ale căror mijloace de trai și tehnologii necesitau deplasare fizică. Această divergență tehnologică s-a manifestat în confruntarea camionagiilor canadieni, în care lejeritatea digitală a

laptopului (camionagii au fost debransați bancar și eliminați de pe platforme) s-a opus mașinării uriașe, greoaie, răcnitoare și devoratoare de motorină. O politică-tehno a întâmpinat o reacție tehnologică. Conflictul din Canada a fost, printre altele, un război al mașinilor.

Dar preocupările lui Postman sunt mai profunde. El a văzut în tehnologia digitală o schimbare epocală în cadrul vieții americane. Tehnologia digitală va duce la sporirea ignoranței, va schimba moravurile, va degrada discursul public, va elimina copilăria, va transforma politica de partid în ceva ieftin, va copleși familia, va amenința democrația și va schilodi biserica. Născut într-o familie democrată, Postman se considera pe sine un „conservator”, deși de tip idiosincratic. În anii '80, el a simpatizat cu îngrijorările conservatoare legate de distrugerea universităților. Alți gânditori s-au concentrat pe politica dezbinătoare a multiculturalismului sau pe oferirea de explicații teoretice pentru incoerența curriculară. Mulți, urmându-l pe John Henry Newman, au propus explicații teologice sau ontologice. Postman a avut un punct de vedere diferit: cauza era în mare parte tehnologică.

Aceasta începe cu inventarea „informației” de către Samuel Morse, omul din spatele codului Morse. Prin „informație”, Postman se referă la „declarații despre faptele lumii”. Nu faptele în sine, sau „cunoaștere”, și „cu siguranță nu... înțelepciune”. Codul Morse, explică Postman, a creat un nou tip de mesaj, „anonim, decontextualizat” și „ca aspect al comunicării”, lipsit de „personalitatea umană în sine”.

Ceea ce a dobândit prin faptul de a fi directă, „informația” a pierdut prin detaliu, nuanță și, mai ales, prin relevanță. Ce importanță avea pentru locuitorii din Topeka faptul că a avut loc un incendiu în New York sau o revoluție în Italia? Sau (astăzi) că în Seattle, un copil este transsexual? Principiul căruia Morse i-a dat naștere este că „valoarea informației nu trebuie să fie legată de nicio funcție pe care ar putea-o îndeplini în cadrul luării deciziilor și acțiunilor, sociale și politice”.

Această „informație fără context” a atacat mintea americană. Antrenată să urmeze arcul narativ al predicilor, al cărților, al clasicilor și, mai presus de toate, al Bibliei, mintea americană a fost bombardată, și reeducată, de acest nou mod de transmitere a mesajelor. Sistemul nostru educațional fusese aranjat pentru pregătirea unor cetățeni alfabetizați. Această idee veche a fost copleșită de una nouă, care a făcut ca mintea să fie receptivă la ceea ce este efemer. Postman se lamentează: „Informația apare în mod nediscriminat, neadresându-se nimănui îndeosebi, într-un volum enorm și cu viteză mare, și fiind deconectată de teorie, sens și scop”. Aceasta descrie în egală măsură universitățile noastre și discursul public. Inundată de informații, viața noastră obișnuită a fost spulberată.

La afirmațiile potrivit cărora televiziunea ar stimula alfabetizarea, în *Amusing Ourselves to Death* (1985), Postman practic a răspuns cu LOL (termen informal folosit de tineri

care înseamnă „a lua în răs”). În perioada apariției lui *Technopoly* (1992), odată cu ascensiunea Internetului, care a dat drumul unui torent de „informații” înspre casele noastre, el afirma: „O familie care nu controlează sau nu poate controla mediul informațional al copiilor săi de-abia mai este o familie în sine”. Cuvinte dure. Dar, treizeci de ani mai târziu, familia și-a dat seama de adevărul lor, pe măsură ce indivizii se retrag în izolarea ecranelor lor. Școlile și bisericile au fost cândva esențiale pentru controlul informației, iar acestea au fost de asemenea invadate, spune Postman. El se temea că nu va apărea nimic care să imprime ordine asupra valului dezlănțuit de informații.

S-a înșelat. Într-adevăr, a apărut ceva. Pentru că s-a descoperit curând că o informație specifică era atât de valoroasă încât întregul Internet ar trebui să fie restructurat pentru a o capta. Acea informație: tu. Postman nu a prevăzut că Internetul, prin intermediul funcției de „căutare”, se va întoarce împotriva noastră ca o „oglină unidirecțională” (pentru a o cita pe Shoshana Zuboff în *The Age of Surveillance Capitalism*), prin care suntem supravegheați încontinuu. Căutarea ne este prezentată ca un instrument pentru a privi spre exterior, dar, de fapt, este o biopsie. Ne „extrage” interesele, obiceiurile, convingerile, speranțele, prietenii, achizițiile, opiniile politice, locația exactă și multe altele. Criza informațională a lui Postman a fost rezolvată prin transformarea disponibilității uluitoare a informațiilor despre aproape orice într-un prilej de a obține informații despre un lucru foarte specific: noi. Vastul ocean al informațiilor digitale, care necesită instrumente pentru a-l naviga, a devenit calea spre control.

Acest sistem al controlului a început prin direcționarea noastră către produse. Dar acum face mult mai mult. Precauție cu privire la războiul provocat de război? Veți fi hărțuiți. Publicarea unei știri dăunătoare pentru candidatul Biden? Eliminați de pe platformă. Îndoială cu privire la eficacitatea măștii? Verificare factuală. Susținere pentru Trump? Debransați bancar. Contestarea lui Fauci? Discreditați pentru dezinformare.

Elaborările vor continua. Cu tot mai multe obiecte integrate în sistem - băi, uși, meniuri, cine știe ce va urma - și cu planuri grotești în desfășurare pentru a integra chiar și înseși ființele umane (a se vedea *Metaverse*-ul lui *Facebook*), posibilitățile de control sunt infinite.

Postman a încercat să se opună acestei evoluții. „Scopul unui conservator autentic într-o eră tehnologică”, scrie el în *Conscientious Objections* (1988), „este controlarea furiei tehnologiei, a o face să fie cuminte, a insista ca aceasta să se adapteze la voința și temperamentul unui popor”. Trebuie să îmblânzim Big Tech. Dar trebuie, de asemenea, să fim cu ochii pe tehnologiile viitorului. Pentru că fie vor fi guvernate de noi, fie noi de ele. În spiritul lui Postman, trebuie să învățăm să ne întrebăm, progres pentru cine?

Acest articol a fost tradus cu acordul publicației *First Things*.

Imagine: Unsplash